

Enstitü : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı : Mimarlık
Programı : Mimarlık – Mimari Tasarım
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Emrah TÜRKYILMAZ
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Ağustos 2021

ÖZET

Kent mekânı insan yaşamı kadar yaşanmışlığını da barındırarak içinde saklar. Kent mekânını algılamak, duyularımızla algılayarak kenti yaşamak ve yaşanmışlıklarını saklamak insan hayatında önemli bir yer tutar. Buna karşılık, bu çalışmalarda çoğunlukla görsel duyu ağırlıkta olup kent mekânının işitsel duyu üzerinden algılanması ile ilgili çalışmalar arka planda kalmıştır. Tez çalışmasında, Diyarbakır Suriçi özelinde kent mekânının algısını işitsel duyu üzerinden hissedilen duyu durumlarını incelemektedir.

Bu çalışma, Diyarbakır Suriçi'nin algılanması ve duyu durumunu bütünsel şekilde kavrayarak, hissedilen özelliklerini keşfe çıkan bir yolculuk önermektedir. Diyarbakır Suriçi'nde bu çalışmanın yapılması, mekanın tarihi ve özellikli dokusunun yanı sıra bir çok medeniyetleri barındırmakla birlikte günümüzde de yoğunlukla işyerlerinin ve yerleşim alanlarını barındırması yani yaşayan ve özellikli bir tarihi mekan olmasıdır. Belirlenen anahtar noktalarda katılımcıların mekânı işitsel duyu üzerinden algılaması ve bunun da duyu durumlarına etkisini tespit etmek amaçlanmıştır.

Tez çalışması 5 ana başlıktan oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, teze ait genel bilgiler, araştırma örnekleri, tezin amacı, kapsamı ve yöntemi başlıkları altında belirtilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümü olan 'KURAMSAL TEMELLER' bölümünde, tezin omurgasını oluşturan algı, duyu ve duyu kavramları 'İşitsel duyu' ve 'mekân duygusu' alt başlıkları üzerinden incelenmiştir. Bir mekânın işitsel duyu üzerinden algılanması ele alınmıştır. Tez çalışmasının yöntemini oluşturan 'Araştırma örnekleri' alt başlığında irdelenmiştir. Dünya İlk olarak İşitsel Peyzaj Projesi (World Soundscape Project)'ne göre ses yürüyüşü referans alınmıştır. İkinci olarak Pozitif İşitsel Peyzaj Projesi (Positive Soundscape Project)'nde yapılan

anket çalışması tez çalışmasına göre uyarlanmıştır. Plutchik'in Duygu Tekerleği'nde yer alan sekiz temel duygu tez çalışmasının anket kısmında kullanılan soruların içeriğinde kullanılmıştır.

Üçüncü bölüm olan 'KENTİN SESİNİ BELİRLEMEK AMACIYLA DİYARBAKIR SURİÇİ'NDE SES YÜRÜYÜŞÜ VE ANKET ÇALIŞMASI' bölümünde, öncelikle alan çalışmasının yapıldığı Diyarbakır Suriçi'nin alan çalışması olarak seçilme sebebi Diyarbakır Suriçi hakkında kısa bilgiler verilerek ele alınmıştır. İkinci olarak Diyarbakır Suriçi'nde alan çalışmasının anahtar noktalarını oluşturan 'Dağ Kapı', 'Ulu Camii Meydanı', 'Bakırcılar Çarşısı', 'Dört Ayaklı Minare' ve 'Demirciler Çarşısı' beş farklı mekân incelenmiştir. Üçüncü olarak yöntem başlığı altında tez çalışmasının yöntem kısmını oluşturan ses yürüyüş güzergâhının gerçekleştiği ve bununla birlikte anket çalışmasını oluşturan soruların içeriği hakkında bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölüm olan 'ARAŞTIRMA BULGULARI VE DEĞERLENDİRME' bölümünde, gerçekleşen ses yürüyüşü ve anket değerlendirme çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda ses yürüyüşü ve anket çalışması 3 aşamada birlikte ele alınarak uygulanmıştır. Katılımcıların ses yürüyüşü sırasında anket sorularına vermiş oldukları cevaplar analiz edilip, değerlendirilmesi yapılmıştır.

Beşinci bölüm olan 'SONUÇ' bölümünde, önceki bölümde yer alan analiz sonuçlarında elde edilen verilerden ve değerlendirmelerden yola çıkılarak kent mekânının algılanmasında işitsel duyunun etkisi yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent mekânı, Algı, İşitsel duygu, Duygu/His, Diyarbakır Suriçi

Institute : Institute Of Graduate Studies
Department : Architecture
Programme : Architecture - Architectural Design
Supervisor : Doç. Dr. Emrah TÜRKYILMAZ
Degree Awarded and Date : MA – August 2021

ABSTRACT

The city space contains its life as well as human life and stores it in it. To perceive the city space, to experience the city by perceiving it with our senses and to hide its experiences occupies an important place in human life. In contrast, in these studies, the visual sense is mostly weighted, and studies on the perception of urban space through the auditory sense have remained in the background. In his dissertation, he examines the perception of urban space in Diyarbakir surici special situations of emotions felt through the auditory sense. This study proposes a journey to discover the sensed features of Diyarbakir Surici by comprehensively understanding the perception and state of emotion.

The thesis consists of 5 main titles. In the first part of the study, general information about the dissertation, research examples, the purpose, scope and method of the dissertation are stated under the headings.

In the second part of the study, 'theoretical foundations', the concepts of perception, sense and emotion, which form the backbone of the thesis, were examined under the subheadings 'auditory sense' and 'sense of space'. Perception of a space through the auditory sense is discussed. 'Research examples', which constitute the method of the dissertation work, are examined under the heading. The sound walk was first referenced by the World Soundscape Project. Second, the survey study conducted in the Positive Soundscape Project was adapted according to the thesis study. Eight basic emotions in Plutchik's wheel of emotion were used in the content of the questions used in the survey part of his dissertation work.

In the third section, 'sound March and Survey study in DIYARBAKIR SURICHI to determine the voice of the city', the reason why Diyarbakir Surichi was selected as a field study was discussed by giving brief information about Diyarbakir Surichi. Second, 'Dağ Kapı', 'Ulu

Mosque Square', 'Bakırcılar Bazaar', 'Four-Legged Minaret' and 'Demirciler Bazaar', which are the key points of the field work in Diyarbakır Suriçi, were examined in five different places. Third, under the heading method, information about the content of the questions that make up the survey study is given that the sound walking route that makes up the method part of the dissertation work takes place.

In the fourth section, 'research findings and Evaluation', an audio walk and survey evaluation study were conducted. In this context, the sound walk and Survey study were considered together in 3 stages and applied. During the sound walk, the answers given by the participants to the survey questions were analyzed and evaluated.

In the 'conclusion' section, which is the fifth section, the effect of auditory sense in the perception of urban space is interpreted based on the data and evaluations obtained in the analysis results in the previous section.

Keywords: Urban space, perception, auditory sense, emotion / feeling, Diyarbakır Suriçi